

LANDSTINGSSTYRELSEN

13-04-23 00020

Landstingsstyrelsen

Konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper för återanvändning samt engångsmaterial inom målområdet Resurseffektivt i miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting

Föredragande landstingsråd: Gustav Andersson

Ärendebeskrivning

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet har lagt fram förslag till Konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper för återanvändning samt engångsmaterial inom målområdet Resurseffektivt i miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att respektive förvaltning och bolag, som anges i förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska minska nyinköpen och öka återanvändningen av respektive produktgrupper möbler, bygg- och anläggningsmaterial, samt IT-utrustning såsom klienter, skrivare och multifunktionsskrivare, mobiltelefoner samt nätverkskomponenter

att de förvaltningar och bolag, som anges i förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska sätta upp lokala mål för att minska sin miljöpåverkan från användning av engångsmaterial och specificera utvalda produktgrupper och målnivåer

att respektive förvaltnings och bolags måluppfyllelse ska beräknas enligt förslag.

Landstingsrådsberedningens motivering

Stockholms läns landsting bedriver ett i många fall banbrytande miljöarbete och ligger i topp bland Sveriges landsting och regionen vad gäller både andel förnybara drivmedel och utsläpp av medicinska gaser.

I Landstingsfullmäktiges beslut om målen i Miljöutmaning 2016 ingick beslut om att landstingets nyinköp av utvalda produktgrupper ska minska betydligt 2016 jämfört med 2011.

Dessutom fattades beslut om att öka återanvändningen av utvalda produkter samt att minska användningen av utvalda engångsmaterial.

Stockholms läns landsting har en omfattande verksamhet som inrymmer sjukvård, tandvård, kollektivtrafik, IT och mycket annat. Det innebär också att landstinget varje år använder stora mängder produkter i sina verksamheter.

Att minska användningen, öka återanvändningen och minska miljöpåverkan från produkter är därför en viktig och angelägen fråga för landstingets miljöarbete.

Det ger inte en rättvisande bild att enbart kvantitativt mäta nyinköpen av produkter inom landstinget. Beroende på verksamhetsförändringar, flyttningar och pågående nyentreprenader varierar mängden nyinköp stort mellan olika år.

Användningen av engångsmaterial inom vården är en komplex fråga som måste belysas utifrån både hygien och funktion samt miljö. Därför varierar möjligheterna att minska användningen av engångsmaterial mellan olika verksamheter.

Konkretiseringen av Landstingsfullmäktiges beslut innebär att respektive förvaltning och bolag utvecklar och implementerar relevanta och effektiva rutiner för återanvändning internt eller avyttring externt. Respektive förvaltning och bolag ska också definiera material och målnivåer för att minska användningen av engångsmaterial. Dessutom ska miljöpåverkan från materialanvändning minska genom att välja produkter som är tillverkade av förnybara eller återvunna råvaror.

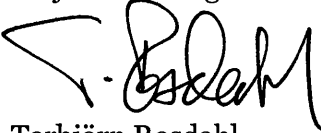
Landstingsstyrelsens miljöavdelning kommer att leda arbetet och stödja verksamheterna i arbetet att identifiera produkter, utveckla arbetssätt och implementera arbetet i landstingets verksamheter och bolag.

Beslutsunderlag

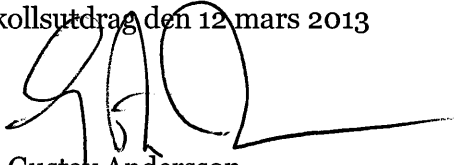
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2013

Tillväxt- och regionplaneringsutskottets protokollsutdrag den 14 mars 2013

Miljö- och skärgårdsberedningens protokollsutdrag den 12 mars 2013

Torbjörn Rosdahl

Gustav Andersson

Hans-Erik Malmros

Landstingsstyrelsens förvaltning
Tillväxt, miljö och regionplanering

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2013-02-22

LS 1201-0038

Handläggare:
Kristian Hemström

Landstingsstyrelsens
tillväxt- och
regionplaneringsutskott

Ankom Stockholms läns landsting
2013 -02- 28
Dnr. LS1201-0038

Boitel VII

Konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper för återanvändning samt engångsmaterial inom målområdet "Resurseffektivt" i miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen fattade den 22 november 2011, § 277, (LS 1010-0851) om att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag till konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper samt engångsmaterial inom målområdet "Resurseffektivt" - delmål "Använda kretsloppstänkande vid användning av varor och tjänster". I detta ärende redovisas förslaget på konkretisering.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 22 februari 2013
Förslag till beräkning av måluppfyllelse
Fördjupat underlag för bestämmande av vilka produktgrupper som ska vara föremål för minskade nyinköp och ökad återanvändning samt utvalda engångsmaterial för minskad användning
Miljökonsekvensbedömning

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att respektive förvaltning och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska minska nyinköpen och öka återanvändningen av respektive produktgrupper möbler, bygg- och anläggningsmaterial, samt IT-utrustning såsom klienter, skrivare och multifunktionsskrivare, mobiltelefoner samt nätverkskomponenter

att de förvaltningar och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska sätta upp lokala mål för att minska sin miljöpåverkan från användning av engångsmaterial och specificera utvalda produktgrupper och målnivåer

att respektive förvaltnings och bolags måluppfyllelse ska beräknas enligt bilagt förslag.

Förvaltningens förslag och motivering

Bakgrund

Landstingsfullmäktige fattade den 6 december 2011, § 227, (LS 1010-0851)beslut om att anta ett miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting för perioden 2012-2016. Inom målområdet "Resurseffektivt" delmål "Använda kretsloppstänkande vid användning av varor och tjänster" finns bland annat följande mål:

- 2016 ska landstingets nyinköp av några utvalda produktgrupper ha minskat betydligt jämfört med 2011. Under programperioden genomförs projekt inom landstinget med syfte att öka återanvändningen av vissa utvalda produkter.
- 2016 ska användningen av utvalda engångsmaterial inom vårdverksamhet ha minskat betydligt i all landstingsfinansierad verksamhet jämfört med 2011. Initialt under programperioden genomförs ett projekt inom landstinget för att identifiera dessa engångsmaterial.

Landstingsstyrelsen har fattat beslut om att uppdra åt landstingsdirektören att återkomma med förslag till konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper (punkt 1 ovan) samt engångsmaterial (punkt 2 ovan).

Överväganden

Utvalda produktgrupper i målet om minskade nyinköp och ökad återanvändning föreslås utgöra möbler, bygg- och anläggningsmaterial och IT-utrustning. Dessa grupper utgör stora materialflöden inom landstinget och en bedömning har gjorts tillsammans med berörda förvaltningar och bolag att det finns en ökad återanvändningspotential för dem inom landstingets verksamheter (se bilagt fördjupat underlag).

Målet i det miljöpolitiska programmet är formulerat så att uppföljningen bör vara kvantitativ och mäta nyinköpen av de utvalda produktgrupperna. Nyinköp av möbler, bygg- och anläggningsmaterial och IT-utrustning styrs emellertid av många olika faktorer, till exempel verksamhetsförändringar, flytt, och pågående byggtreprenader. Nyinköpen av möbler på Karolinska universitetssjukhuset varierar exempelvis kraftigt från år till år; 24 miljoner

år 2008, 17 miljoner år 2009, 15 miljoner år 2010 och 22 miljoner år 2011. Det är därför inte säkert att åtgärder för att minska nyinköp, såsom ökad återanvändning, syns i den totala inköpsstatistiken. För att minska nyinköpen krävs utveckling och implementering av relevanta och effektiva rutiner för återanvändning och miljömålsarbetet kommer att fokusera på driva det arbetet framåt. Istället för att mäta inköpsstatistik för nyinköp bedöms det mer relevant att följa upp hur detta arbete fortlöper hos berörda förvaltningar och bolag samt vilka resultat som uppnått. Målet föreslås avse både insatser för att öka återanvändningen internt inom landstinget samt avyttring av produkter för återanvändning (försäljning och/eller välgörenhet) till aktörer utanför landstinget så att resurser i största möjliga mån kan tas tillvara och avfallsmängderna minskas.

Användning av engångsmaterial i vårdverksamhet är en komplex fråga som beror av många olika faktorer (bland annat funktion, hygien, arbetsmiljö, effektivitet, ekonomi och miljö), och förutsättningarna att minska användningen varierar mellan verksamheter. Specificering av utvalda material och målnivåer föreslås därför definieras av respektive förvaltning och bolag i lokalt satta mål. Landstingsstyrelsens förvaltning ska emellertid leda projekt tillsammans med berörda förvaltningar och bolag, SLL Upphandling, Vårdhygien Stockholms län och MediCarrier AB för att ge stöd vid identifiering av vilka engångsmaterial som är mest relevanta att arbeta med och hur, samt ge stöd vid utformning av lokala mål. Detta arbete har initierats och beskrivs mer i det bilagda fördjupade underlaget.

Miljömålsarbetet bör även innefatta att minska miljöpåverkan från materialanvändning inom vården genom att exempelvis välja produkter som är tillverkade av förnybara eller återvunna råvaror, eller genom att välja resurseffektiva produkter som innehåller mindre mängd material, möjliggör lägre förbrukning i vårdprocesser eller har verksamhetsanpassade förpackningsstorlekar etc. Dessa aspekter bör beaktas vid kravställande i upphandlingsprocessen.

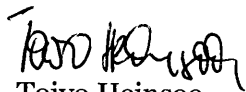
För att fånga denna typ av åtgärder och strategier, och inte bara åtgärder för minskad användning av engångsmaterial, föreslås att tolkningen av miljömålet utvidgas till att förvaltningar och bolag ska sätta lokala mål för att minska *miljöpåverkan från* användning av utvalda engångsmaterial inom vårdverksamhet.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

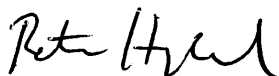
En ekonomisk konsekvensanalys gjordes i samband med framtagandet av Miljöutmaning 2016.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet har positiva effekter för miljön enligt utförd bedömning av miljökonsekvenser. Miljökonsekvensbedömningen finns att läsa i särskild bilaga.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Peter Haglund
Direktör SLL Tillväxt, miljö och
regionplanering

Beräkning av måluppfyllelse

Mål: 2016 ska landstingets nyinköp av några utvalda produktgrupper ha minskat betydligt jämfört med 2011. Under programperioden genomförs projekt inom SLL med syfte att öka återanvändningen av vissa utvalda produkter

Beräkning av måluppfyllelse: Målet är nått om nedan angivna förvaltningar och bolag har implementerade rutiner för återanvändning.

Uppgiftslämnare	Uppgift	Omfattning
Landstingsstyrelsens förvaltning, Danderyds sjukhus AB, Karolinska Universitets-sjukhuset, TioHundra AB, S:t Eriks ögonsjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje sjukhus AB, SLSO	Har rutin för återanvändning, ja/nej Genomförda åtgärder och resultat*	Möbler
Trafikförvaltningen SL, Locum AB	Har rutin för återanvändning, ja/nej Genomförda åtgärder och resultat**	Bygg- och anläggningsmaterial
Landstingsstyrelsens förvaltning (SLL IT)	Finns rutin för återanvändning, ja/nej Genomförda åtgärder och resultat***	Klienter, skrivare och multifunktionsskrivare, mobiltelefoner, nätverkskomponenter

* Beskriv hur rutinen efterlevs. Ett antal större projekt (verksamhetsförändringar, flytt m m) inom landstinget bör följas upp kvantitativt av verksamheterna under programperioden, exempelvis genom att uppskatta hur mycket som återanvändes internt, hur mycket som avyttrades genom försäljning/välgörenhet och hur mycket som blev avfall.

** Beskriv hur rutinen efterlevs. Återanvändningsinsatser i utvalda bygg-, Rot-, riv- eller anläggningsprojekt bör därtill följas upp kvantitativt av verksamheterna under programperioden.

*** Uppföljning och beräkning av måluppfyllelse sker inom ramen för ett större projekt om Grön IT, som leds av Landstingsstyrelsens förvaltning (SLL IT) och omfattar den IT-utrustning och verksamhet som finns inom SLL IT. Detta inkluderar utvecklandet av mätetal för återanvändningsgrad, så att landstinget kan påvisa ett målinriktat arbete under programperioden för att successivt öka återanvändningen av IT-utrustning.

Mål: 2016 ska användningen av utvalda engångsmaterial inom vårdverksamhet ha minskat betydligt i all landstingsfinansierad verksamhet jämfört med 2011. Initialt under programperioden genomförs ett projekt inom landstinget för att identifiera dessa engångsmaterial

Beräkning av måluppfyllelse: Målet är nått om nedan angivna förvaltningar och bolag har lokala mål och kan påvisa ett strukturerat arbete för att minska sin miljöpåverkan från användning av engångsmaterial.

Tabell 12.		
Uppgiftslämnare	Uppgift*	Omfattning
Danderyds sjukhus AB, Karolinska Universitets- sjukhuset, TioHundra AB, S:t Eriks Ögonsjukhus AB, Södersjukhuset AB, Södertälje sjukhus AB	Rapportering av lokala mål	Sjukvårds-, förbruknings- och kontorsartiklar inom vårdverksamhet
Folktandvården i Sthlms län AB	Rapportering av lokala mål	Tandvårds-, förbruknings- och kontorsartiklar inom tandvårdverksamhet
SLSO	Rapportering av lokala mål	Sjukvårds-, förbruknings- och kontorsartiklar inom vårdverksamhet

* Verksamheterna ska ha egna mätbara mål, följa upp och redovisa dessa.

Fördjupat underlag för bestämmande av vilka produktgrupper som ska vara föremål för minskade nyinköp och ökad återanvändning samt utvalda engångsmaterial för minskad användning

Bakgrund

Landstingsfullmäktige har 2011-12-06 fattat beslut om att anta ett miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting för perioden 2012-2016. Miljöprogrammet är uppdelat på tre målområden som syftar till att landstinget ska utföra sitt uppdrag på ett sätt som är klimateffektivt, resurseffektivt och att landstinget ska bedriva ett hälsofrämjande miljöarbete. Målområdena är valda för att landstingets verksamheter inom dessa områden har en betydande miljöpåverkan.

Landstinget ska vara resurseffektivt genom att bland annat öka återanvändningen av utvalda produktgrupper (delmål 7), minska användningen av engångsmaterial i vårdverksamhet (delmål 7), öka materialåtervinningsgraden (delmål 10), samt minska avfallsmängderna (delmål 10). Dessa mål ligger väl i linje med den hierarki för avfallshantering som enligt EU:s ramdirektiv för avfall (2008/98/EG) ska utgöra prioriteringsordning för lagstiftning och politik på avfallsområdet. Ramdirektivet implementeras i svensk lagstiftning genom Miljöbalken och Avfallsförordningen (2011:927) och utgör grunden för Sveriges nationella avfallsplan (Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017) och utformning av nationellt program för förebyggande av avfall.

Enligt avfallshierarkin ska avfall behandlas enligt följande prioriteringsordning:

1. **förebyggas** så att avfallets mängd och/eller farlighet minskas,
2. **förberedas för återanvändning** så att produkter eller komponenter som blivit avfall kan återanvändas, t.ex. genom kontroll, rengöring eller reparation
3. **materialåtervinnas** så att materialet i en produkt kan användas till att göra nya produkter,
4. **annan återvinning**, så att avfallet kan utnyttjas som resurs i form av t.ex. energi, biogas eller el,
5. **deponeras**, så att avfall som inte kan omhändertas på annat sätt kan hanteras på ett säkert sätt

Landstingets miljömål om att återanvända produkter och minska användning av engångsmaterial är åtgärder som avser att förebygga avfall,

vilket alltså är den högsta prioriteringen enligt avfallshierarkin. Att förebygga avfall kan spara pengar och är ofta bättre ur miljösynpunkt än att materialåtervinna eller förbränna avfall. Då kan den miljöpåverkan som skulle uppstått vid utvinning, tillverkning, transport och hantering av en produkt helt undvikas. Eftersom energi förbrukas i alla led så minskas därmed utsläppen av växthusgaser.

I en kartläggning (2002) av Region Skånes totala miljöpåverkan visade det sig att materialanvändningen bidrog mest till regionens koldioxidavtryck (41 %) följt av kollektivtrafik (33 %), mediaförsörjning (20 %) och transporter (6 %). I en liknande studie i Örebro läns landsting uppskattades förbrukningsmaterial utgöra 20 procent av landstingets totala klimatpåverkan. Beräkningarna i dessa studier är övergripande och innefattar ett antal avgränsningar och förenklingar men visar ändå tydligt på vikten av att arbeta systematiskt med att minska materialanvändningens miljöpåverkan inom landstingsverksamhet.

Nedan följer ett fördjupat underlag till konkretisering av målen om ökad återanvändning och minskade nyinköp av utvalda produktgrupper samt minskad användning av engångsmaterial i vårdverksamhet som del av Stockholms läns landstings arbete med att minska sin miljöpåverkan inom ramen för det miljöpolitiska programmet.

Utvalda produktgrupper för ökad återanvändning och minskade nyinköp

Återanvändning är en avfallsförebyggande åtgärd och definieras i Avfallsförordningen (2011:927) 4 § som *en åtgärd som innebär att en produkt eller komponent som inte är avfall används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.*

Produktgrupper som utgör stora flöden inom landstinget och som i samråd mellan Landstingsstyrelsens förvaltning och miljösamordnare/controllers/miljöavdelningar inom vården, SLL IT samt SL och Locum AB bedöms ha en ökad återanvändningspotential inom verksamheterna är

- Möbler
- Bygg- och anläggningsmaterial
- IT-utrustning

Dessa produktgrupper föreslås utgöra de utvalda produktgrupperna för ökad återanvändning och minskade nyinköp inom resurseffektivitetsarbetet i det miljöpolitiska programmet.

Möbler

Landstinget har stora administrativa enheter och därmed mycket kontorsmöbler. På många förvaltningar och bolag saknas emellertid tydliga rutiner för möbelåteranvändning. Vid omorgansering och flytt är det därför inte ovanligt att fullt funktionella möbler slängs och blir avfall. På landstingsövergripande nivå finns inte heller några rutiner för återanvändning mellan förvaltningar och bolag. Utarbetning och implementering av effektiva rutiner för återanvändning av möbler har potential att minska både landstingets avfallsmängder och inköpskostnader. Vidare bör funktionella möbler som det inte finns användning för inom landstinget avyttras så att de kan återanvändas av andra aktörer i samhället så att avfall därmed förebyggs. Rutiner för återanvändning genom avyttring behöver dock vidareutvecklas inom landstinget. Det finns ett antal aktörer som tillhandahåller tjänster för att på ett kostnadseffektivt sätt möjliggöra ökad återanvändning av möbler (både databas/annonsersystem för intern hantering och tjänster för avyttring till verksamheter utanför landstinget). Nyttan och möjligheten att teckna avtal med sådana aktörer bör utredas inom ramen för miljömålsarbetet liksom de juridiska aspekter som gäller vid avyttring. Om den miljömässiga och ekonomiska nyttan med att anlita återanvändningsaktörer bedöms vara stor bör en upphandlingsprocess initieras.

Bygg- och anläggningsmaterial

I Naturvårdsverkets pågående arbete med att utforma ett nationellt program för förebyggande av avfall är byggavfall ett av fyra prioriterade avfallsslag. Stockholms läns landsting har initierat arbete med att systematiskt förebygga avfall vid byggtreprenad. Inom NKS-bygg har man till exempel medverkat till att utforma en metod för att förebygga avfall vid byggande, och på Locum och SL har man tagit initiativ för att öka återanvändningen av bygg- och anläggningsmaterial. I Locums Administrativa föreskrifter för konsulter har man exempelvis lyft att konsulten ska beskriva hur man säkerställer att material återbrukas i ombyggnadsprojekt. På SL har en utredning om möjligheter att återanvända bygg- och anläggningsmaterial inom och mellan bygg- och underhållsarbeten inletts. Preliminära resultat visar att det redan sker en viss återanvändning inom SL, men att det finns potential att återanvända mer om rutiner och kommunikationsvägar systematiseras och tydliggörs. Dessa initiativ bör främjas och vidareutvecklas inom ramen för miljömålsarbetet.

IT-utrustning

Inom delmålet om Grön IT i det miljöpolitiska programmet finns mål om att minska avfallsmängderna från IT-utrustning. Viktiga

avfallsförebyggande åtgärder är att förlänga produkters livslängd och att fungerande enheter återanvänds. Rutiner för återanvändning kan vidareutvecklas både internt inom landstinget och externt genom avtal om återttag av fungerande enheter med leverantörer eller specialiserade återanvändningsaktörer. Återttag för återanvändning finns i nuvarande leverantörsavtal för klienter men inte för annan IT-utrustning. SLL IT har gjort en preliminär bedömning att det bör finnas en återanvändningspotential för både klienter, skrivare och multifunktionsskrivare, mobiltelefoner och nätverkskomponenter och att detta bör utredas vidare och rutiner utarbetas inom ramen för miljömålsarbetet. Vid eventuellt tecknande av avtal med återanvändningsaktörer bör det säkerställas att framtida elavfall omhändertas på ett miljömässigt säkert sätt.

Engångsmaterial inom vårdverksamhet

Specificering av engångsmaterial

En utmaning vid specificering av engångsmaterial för minskning inom ramen för miljömålsarbetet är att materialanvändningen i landstingets vårdverksamheter utgörs av tusentals produkter varav många köps in i mycket stora volymer. En preliminär kategorisering av inköpen på Karolinska universitetssjukhuset visade exempelvis att det under kvartal ett 2012 köpts in cirka 40 miljoner engångsartiklar (cirka 75 procent av totala inköpen räknat i antal), varav cirka 12 miljoner av både sjukvårdsartiklar, förbrukningsartiklar och kontorsartiklar samt cirka 4 miljoner laboratorieartiklar. Studierna från Region Skåne och Örebro läns landsting (se ovan) visar att det till stor del är de stora volymerna som gör att miljöbelastningen från materialanvändningen blir så stor.

Användning av engångsmaterial är i många fall nödvändigt för att landstinget ska kunna erbjuda en högkvalitativ, effektiv och säker vård. Inom ramen för miljömålsarbetet bör dock eventuell överanvändning eller kassation på grund av ineffektiva flöden identifieras och minskas samt, där så är möjligt och miljömässigt motiverat, flergångsalternativ väljas före engångsalternativ. Möjligheten att välja flergångsalternativ behöver dock vägas mot verksamheternas förutsättningar (material- och arbetsflöden), kostnader (materialkostnader och arbetstid) samt för vissa produktgrupper (framförallt sjukvårdsprodukter) hygien- och patientsäkerhetsaspekter.

Eftersom användningen av engångsmaterial i vårdverksamhet är en komplex fråga och förutsättningarna att minska användningen varierar mellan verksamheter föreslås att specificering av utvalda material och målnivåer definieras av respektive förvaltning och bolag i lokalt satta mål. Landstingsstyrelsens förvaltning ska emellertid leda projekt tillsammans

med berörda förvaltningar och bolag, SLL Upphandling, Vårdhygien Stockolms län och MediCarrier AB för att ge stöd vid identifiering av vilka engångsmaterial som är mest relevanta att arbeta med och hur, samt ge stöd vid utformning av lokala mål.

Minska miljöpåverkan från användning av engångsmaterial

Utöver att minska användningen av engångsmaterial i landstingets vårdverksamheter där så är möjligt bör en viktig del av miljömålsarbetet innefatta att identifiera hur miljöpåverkan från användning av engångsmaterial kan minskas på annat sätt. Exempelvis genom att välja engångsprodukter som är tillverkade av miljösmarta, förnybara eller återvunna råvaror, eller genom att välja resurseffektiva produkter som innehåller mindre mängd material, möjliggör lägre förbrukning i vårdprocesser eller har verksamhetsanpassade förpackningsstorlekar etcetera.

För att fånga denna typ av åtgärder och strategier, och inte bara åtgärder för minskad användning av engångsmaterial, föreslås att tolkningen av miljömålet utvidgas till att förvaltningar och bolag ska sätta lokala mål för att minska *miljöpåverkan från* användning av utvalda engångsmaterial inom vårdverksamhet.

En viktig åtgärd för att nå målet är att resurseffektivitet beaktas vid kravställande i upphandlingsprocessen (både i centrala och lokala upphandlingar) så att vårdverksamheterna ges goda förutsättningar att minska materialanvändningens miljöpåverkan. Där så är möjligt bör det ställas krav på att det ska finnas ett flergångsalternativ och/eller krav som medför att materialen genererar en lägre miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv enligt exemplet ovan.

Arbetsätt kring miljömål om engångsmaterial

Landstingsstyrelsens förvaltning driver en projektgrupp med representanter från landstingets akutsjukhus, SLSO, folktandvården, Vårdhygien Stockholms län, MediCarrier AB och SLL Upphandling. Inom gruppen har olika produktgrupper diskuterats och ett antal produkter där det bedöms finnas en potential att minska miljöpåverkan (minska användning, välja förnybara råvara etcetera) har identifierats. Som underlag till arbetet har bland annat inköpsstatistik från Karolinska universitetssjukhuset studerats samt en konsultutredning genomförts där emissionsfaktorer för olika material, såsom olika pappers-, plast- och metalltyper, som är vanligt förekommande i vårdens engångsmaterial genererats. Därtill har översiktliga beräkningar av miljöpåverkan från ett par utvalda engångsartiklar (handskar, sopsäckar, britspapper, underlägg,

dryckesbägare, tallrikar och bestick) beräknats. Beräkningsexemplen ska kunna användas av verksamheterna som underlag vid prioritering av åtgärder samt för att omsätta en minskad förbrukning till reducerad miljöpåverkan. Framtagandet av underlag kring miljöpåverkan från olika engångsmaterial kommer att fortlöpa under programperioden och drivas av Landstingsstyrelsens förvaltning i samverkan med berörda förvaltningar och bolag.

En samverkansgrupp har även skapats med Region Skåne och Örebro läns landsting där erfarenheter mellan landsting/regioner kring materialanvändningens miljöpåverkan kan utbytas. Inom samverkansgruppen, och med respektive landstings/regions upphandlingsenhet, planeras en leverantörsdialog för diskussion kring möjligheter och förutsättningar för en övergång till förnybar/återvunnen plastråvara i produkter, utveckla återvinningsbara produkter, att ställa krav på produktspecifikationer och klimatdeklarationer vid anbud etcetera. Leverantörsdialoger kan möjliggöra bättre kravställande vid framtida upphandlingar.

Utöver dessa grupper pågår interna dialoger inom flertalet förvaltningar och bolag om vilka engångsmaterial som bör prioriteras i det lokala miljömålsarbetet. På Karolinska universitetssjukhuset har man satt ett lokalt mål om att minska användningen av utvalda engångsprodukter med 20 procent till 2016. En lokal arbetsgrupp arbetar med att definiera vilka dessa produktgrupper är, utformning av strategier för att nå målet samt med att definiera basårsdata.

I målområdesarbetet har det identifierats ett behov av verktyg för att enkelt kunna ta fram tillförlitlig inköpsstatistik för vårdens materialanvändning. Detta behövs både för att skapa underlag för prioritering av produktgrupper och för att möjliggöra miljömålsuppföljning. En arbetsgrupp har tillsatts som tillsammans med SLL Upphandling utvärderar möjliga lösningar.

Verksamhet: SLL Tillväxt, miljö och regionplaneringDatum 2013-02-13Tjänsteutlåtande: LS 1201-0038 Konkretisering av miljömålKontaktperson: Kristian Hemström, 08-12314466**Avgränsning****Denna rutin gäller inte för:**

- investeringar inom trafikområdet över 50 milj. kr, särskild mall och rutin finns
- investeringar inom bygg och fastighet över 20 milj. kr, särskild mall och rutin finns
- investeringar i utrustningar över 10 milj. kr, särskild mall och rutin finns
- centrala upphandlingar, särskilda rutiner finns

Direkt eller indirekt miljöpåverkan

När du besvarar nedanstående frågor är det viktigt att även tänka på eventuell indirekt miljöpåverkan. Med det menas den påverkan som beslutet i förlängningen kan få på andra verksamheter/människor.

Bedömning av miljökonsekvenser	Minskar	Oförändrad	Ökar	Ej relevant
Vad innebär beslutet för användningen av fossila (ej förnybara) drivmedel? Kommentar: Minskad materialförbrukning leder till minskad utvinning, processande och transport av jungfruliga råvaror	☒ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☒
Vad innebär beslutet för energianvändningen (el, värme, kyla)? Kommentarer:	☐ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☒
Vad innebär beslutet för utsläpp av kemikalier till mark, luft och vatten? Kommentarer:	☐ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☒
Vad innebär beslutet för mängden farligt avfall (kemikalier, läkemedel, elavfall m m)? Kommentar: Återanvändning av IT-utrustning leder till minskat elavfall	☒ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☐
Vad innebär beslutet för materialanvändningen (varor, byggmaterial, förbrukningsartiklar, livsmedel)? Kommentar: Miljömålet avser att minska materialförbrukning	☒ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☐
Om beslutet innebär exploatering av naturmark (gröna ytor): Vad innebär i så fall beslutet för naturmarken (biologiska mångfalden)? Kommentarer:	☐ 1 p	☐ 0 p	☐ -1 p	☒
Summa:	<input type="text" value="3 p"/>			

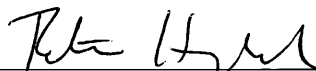
Bedömningsgrunder

- 1 till 6 = Beslutet är bättre för miljön
0 = Beslutet medför oförändrade konsekvenser för miljön
-1 till -6 = Beslutet är sämre för miljön

I tjänsteutlåtandet

	Bättre	Oförändrad	Sämre
Beslutet medför följande konsekvens för miljön:	☒	☐	☐

Underskrift, ansvarig chef

Namnförtydligande

PETER HAGLUND

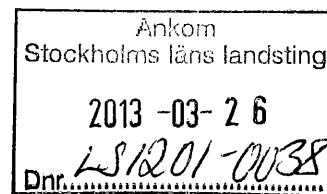
En kopia av ifylld mall skickas per e-post till [lena.gustafsson@tmr.sll.se](mailto:lana.gustafsson@tmr.sll.se).

Landstingsstyrelsen
Miljö- och skärgårdsberedningen

UTDRAG
PROTOKOLL
2013-03-12

Nr 2/2013

Justerat: 2013-03-19

Gustav Andersson

Cecilia Obermüller

§ 10

**5
Konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper för
återanvändning samt engångsmaterial inom målområdet
”resurseffektivt” i miljöpolitiskt program för Stockholms läns
landsting
LS 1201-0038**

Tjänsteutlåtande 2013-02-22

Miljö- och skärgårdsberedningen beslutade i enlighet med förvaltningens förslag att föreslå Tillväxt- och regionplaneringsutskottet föreslå Landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

- att respektive förvaltning och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska minska nyinköpen och öka återanvändningen av respektive produktgrupper möbler, bygg- och anläggningsmaterial, samt IT-utrustning såsom klienter, skrivare och multifunktionsskrivare, mobiltelefoner samt nätverkskomponenter,
- att de förvaltningar och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska sätta upp lokala mål för att minska sin miljöpåverkan från användning av engångsmaterial och specificera utvalda produktgrupper och målnivåer, samt

att respektive förvaltnings och bolags måluppfyllelse ska beräknas enligt bilagt förslag.

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: TRU, Landstingsstyrelsen

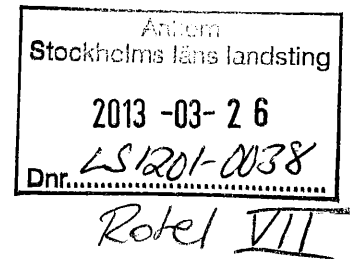
Utdragsbestyrkande: *Inger Jönnerfors*

Landstingsstyrelsen
Tillväxt- och regionplaneringsutskottet

UTDRAG
PROTOKOLL
2013-03-14

Nr 2/2013

Justerat: 2013-03-21
Justeringen anslogs: 2013-03-22

Charlotte Broberg

Nanna Wikholm

§ 11

5

**Konkretisering av de mål som rör utvalda produktgrupper för återanvändning samt engångsmaterial inom målområdet "Resurseffektivt" i miljöpolitiskt program för Stockholms läns landsting
LS 1201-0038**

Tjänsteutlåtande 2013-02-22

Ärendet har beretts i Miljö- och skärgårdsberedningen 2013-03-12.

Tillväxt- och regionplaneringsutskottet beslutade i enlighet med förvaltningens förslag att föreslå landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

- att* respektive förvaltning och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska minska nyinköpen och öka återanvändningen av respektive produktgrupper möbler, bygg- och anläggningsmaterial, samt IT-utrustning såsom klienter, skrivare och multifunktions skrivare, mobiltelefoner samt nätverkskomponenter,
- att* de förvaltningar och bolag, som anges i bilagt förslag till beräkning av måluppfyllelse, ska sätta upp lokala mål för att minska sin miljöpåverkan från användning av engångsmaterial och specificera utvalda produktgrupper och målnivåer, samt

att respektive förvaltnings och bolags måluppfyllelse ska beräknas enligt bilagt förslag.

Vid protokollet

Börje Wredén

Exp till: Landstingsstyrelsen

Utdragsbestyrkande:

Inger Jönsson